

Gaelscoil Riabhach: Polasaí Bí Cineálta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi

Ghlac Bord Bainistíocht an polasaí seo a leanas chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.

Comhlíonann an polasaí seo go hiomlán ceanglais Bí Cineálta: Gnásanna chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna 2024.

Aithníonn an Bord Bainistíochta go gcuireann iompraíocht bhulaíochta as do chearta an linbh mar a leagtar amach i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh. Tá freagracht orainn go léir, mar phobal scoile, oibriú le chéile chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi agus chun déileáil leis an tionchar diúltach a bhíonn ag iompraíocht bhulaíochta.

Táimid tiomanta do chinntiú go gcoinnítear gach scoláire a fhreastalaíonn ar ár scoil saor ó dhíobháil agus go bhfuil folláine ár scoláirí chun tosaigh i ngach rud atá á dhéanamh againn. Aithnímid an tionchar diúltach a d'fhéadfadh a bheith ag iompraíocht bhulaíochta ar shaol ár scoláirí agus táimid tiomanta go hiomlán d'iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.

Deimhnímid go ndéanfaimid, i gcomhréir lenár n-oibleagáidí faoi reachtaíocht chomhionannais, gach beart atá indéanta de réir réasúin chun ciapadh scoláirí nó baill foirne a chosc ar aon cheann de na naoi bhforas a shonraítear: inscne, stádas sibhialta, stádas clainne, claonadh gnéasach, reiligiún, aois, míchumas, cine agus a bheith mar bhall den Lucht Siúil.

Mír 1: Sainmhíniú ar an mbulaíocht

Tugtar sainmhíniú ar an mbulaíocht in Cineáltas: Plean Gníomhaíochta ar an mBulaíocht agus Bí Cineálta: Gnásanna chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna mar iompraíocht spriocdhírithé, ar líne nó as líne a dhéanann dochar. D'fhéadfadh an dochar a dhéantar a bheith fisiciúil, sóisialta agus/nó mothúchánach. Leanann iompraíocht bhulaíochta ar aghaidh thar thréimhse ama agus bíonn neamhchothroime cumhachta i gceist ann sa chaidreamh idir beirt nó grúpaí daoine sa tsochaí. Tugtar an sainmhíniú mionsonraithe i gCaibidil 2 de ghnásanna Bí Cineálta.

Ní mór do gach scoil polasaí Bí Cineálta a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm ina leagtar amach conas a chuireann pobal na scoile cosc ar iompraíocht bhulaíochta agus conas a théann sé i ngleic léi. Déantar foráil i gCód Iompraíochta na scoile do straitéisí chun déileáil le hiompraíocht mhíchúí nach iompraíocht bhulaíochta í.

Tugadh deis do gach ball dár bpobal scoile ionchur a bheith acu i bhforbairt/athbhreithniú an pholasaí seo.

	Dáta an Chomhairliúcháin	Modh comhairliúcháin
Foireann na Scoile	Earrach – Fómhair 2025	cruinnithe agus suirbhé
Scoláirí	Earrach - Fómhair 2025	plé ranga, suirbhé, Coiste na nDaltaí

Commented [O1]: Hair

Tuismitheoirí	Fómhair 2025	suirbhé scoile/ Cruinniú Chinn Bliana scoile
Bord Bainistíochta	Earrach – Fómhair 2025	cruinnithe, suirbhé, dréachtanna éagsúla
Pobal na scoile i gcoitinne (de réir mar is cuí mar shampla tiománaithe bus)		
Suíomh na scoile		
An dáta ar faomhadh an polasaí: 10/11/2025		
An dáta is déanaí a ndearnadh athbhreithniú ar an bpolasaí: 10/11/2025		

Commented [O2]: hair

Mír B: Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc

Leagtar amach sa mhír seo na straitéisí coisctheacha a úsáidfidh an scoil. Ina measc sin tá straitéisí atá dírithe go sonrach ar iompraíocht bhulaíochta ar líne a chosc, iompraíocht bhulaíochta homafóbach agus trasfhóbach, iompraíocht bulaíochta ciníche, iompraíocht bulaíochta gnéasaí agus ciapadh gnéasach de réir mar is cuí. (Féach Caibidil 5 de ghnásanna Bí Cineálta).

Cultúr agus Timpeallacht:

Tá cultúr agus timpeallacht scoile atá dearfach agus ionchuimsitheach fíorriachtanach chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. Ba cheart go mbeadh timpeallacht na scoile ina spás ina mothaíonn scoláirí agus baill foirne na scoile muintearas agus ina mothaíonn siad go bhfuil siad sábháilte, nasctha agus go bhfuil tacaíocht á fáil acu.

Ba cheart go mbeadh an caidreamh idir gach ball de phobal na scoile bunaithe ar mheas, cúram, ionracas agus muinín. Cabhraíonn cumarsáid oscailte idir an pátrún, boird bhainistíochta, foirne scoile, scoláirí agus a dtuismitheoirí chun cur chuige comhoibríoch agus freagrachtaí comhroinnte a chothú maidir le hiompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.

Téann foireann ceannaireachta na scoile i gcion ar chultúr na scoile agus leagann sí síos na caighdeáin agus na hionchais do phobal na scoile nuair atáthar ag cosc iompraíocht bhulaíochta agus ag dul i ngleic léi.

Tá sé de fhreagracht ar gach ball de phobal na scoile cultúr scoile nach bhfuil aon ghlacadh le hiompraíocht bhulaíochta ann a fhorbairt agus a choinneáil agus cur chuige seasmhach a ghlacadh i dtaca le dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta.

Féadann scoláirí cultúr na scoile a mhúnlú trí chineáltais agus ionchuimsitheacht a chur chun cinn laistigh dá bpiarghrúpa agus timpeallacht scoile atá dearfach agus tacúil do chách a choinneáil.

Mar chomhpháirtithe gníomhacha in oideachas a linbh, féadann tuismitheoirí cabhrú chun timpeallacht a chothú nach bhfuil aon ghlacadh le bulaíocht inti má chuireann siad comhbhá agus meas chun cinn.

Cothaíonn Gaelscoil Riabhach cultúr agus timpeallacht cuimsitheach, a chabhraíonn le hiompraíocht bhulaíochta a chosc, trí na straitéisí a leanas:

1. Cuirtear cultúr, atmaisféar, eiteas agus fíis dearfach agus cuimsitheach na scoile i gcuimhne go rialta do na daltaí. Luaitear agus moltar deá-iompar agus cineáltas ag tionóil scoile agus imeachtaí eile ar nós Lá an Chairdis, agus go laethúil nuair a chanann muid Amhrán na Scoile gach maidin (féach Aguisín A)
2. Scríobhtar nósanna / rialacha ranga le hionchuir ó na daltaí ag tús gach scoilbliana le húinéireacht agus comhoibriú a chur chun cinn agus le guth a thabhairt do na scoláirí maidir leis na hionchais iompraíochta lena mbítear ag súil.
3. Trí dheá-shampla a léiriú leis an mbealach a labhraíonn foireann na scoile lena chéile agus leis na daltaí, cuirtear cumarsáid oscailte, measúil agus sábháilte a chur chun cinn, agus cultúr inar féidir le páistí labhairt amach faoi ábhair buairte.
4. Mar dhaoine fásta intaofa, trí cultúr cumarsáide a chur chun cinn, tugann baill foirne le fios do scoláirí go bhféadfaid siad labhairt leo faoi iompraíocht bhulaíochta.
5. Bíonn CRS, ina rólanna ar leith mar dhuine iontaofa, ag cabhrú leis na gasúir agus ag cruthú gníomhaíochtaí/cluichí/rialacha leo ag am líne agus sa chlós a chabhraíonn le hionpraíocht bhulaíochta a chosc.
6. Glacann an scoil gach beart réasúnach chun sábháilteacht a gcuid scoláirí a chinntiú agus maoirseacht a dhéanamh ar scoláirí nuair atá scoláirí ag freastal ar an scoil nó ar imeachtaí scoile.
7. Cruthaíonn an scoil spásanna fisiceacha sábháilte agus tarraingteach do na scoláirí:
8. cinntítear go bhfuil soilsiú maith ann chun cúinní nó spásanna dorcha a sheachaint agus go bhfuil fuinneoga sna doirse.
9. cinntítear go mbíonn na baill foirne atá i mbun maoirseachta ag amanna sosa, lena n-áirítear le linn dualgas clóis, feiceálach agus scaipthe amach sa chaoi nach mbíonn aon spásanna nach bhfuil infheicthe go soiléir.
10. Cuirtear rogha fearas, imeachtaí, cluichí, agus spásanna (bínsí sa áireamh) ar fáil le go mbeidh gach páiste in ann páirt a ghlacadh i gcluiche nó gníomhaíocht ina mothaíonn siad sábháilte agus sonas
11. Úsáidtear póstaer, saothair ealaíne agus comharthaíocht chun luachanna na scoile, amhail comhionannas, éagsúlacht, ionchuimsitheacht agus meas a chur chun cinn.
12. Úsáidtear frásaí agus ceistean a bhaineann le Cleachtas aisiríoch le comhráite oscailte agus sábháilte a reachtáil ina bhfuil béim ar mheas, éisteacht agus ionracas.

Curaclam (Teagasc agus Foghlaim)

I nGaelscoil Riabhach déantar gach iarracht teagasc agus foghlaim comhoibríoch agus measúil a chur chun cinn. Bíonn deiseanna rialta ag scoláirí oibriú i ngrúpaí beaga lena bpiaraí, rud a d'fhéadfadh cabhrú le braistint nascachta, muintearais agus comhbhá a fhorbairt i measc scoláirí.

1. Cuirtear an-bhéim ar ionchuimsitheacht agus meas ar éagsúlacht a chur chun cinn tríd ár gclár Croí na Scoile a thugann léargas ar chultúir agus creidimh domhanda, chomh maith le coincheapa mar chearta na bpáistí, fealsúnacht, agus saoránacht áitiúil, náisiúnta agus domhanda (Féach Aguisín B).
2. Leagtar béim láidir freisin ar fhéinmhuinín, muintearas agus scileanna soisialta a chur chun cinn leis na cláir OSPS, OCG, Friends for Life, Lá Cairdeas agus imeachtaí curaclaim agus sheach-churaclaim eile.

3. Cinntítear go mbíonn an clár Bí Sábháilte á mhúineadh mar atá leagtha amach sa bhféilire Croí na Scoile
4. Múintear foclóir a bhaineann le mothúcháin ar gach rangleibhéal de réir mar is cuí i gceachtanna OSPS
5. Bíonn an stráitéis frithbhulaíochta Stop, Imigh, Abair á mhúineadh go sonrach le húsáid ag na páistí sa chás go bhfeictear iompraíocht bhulaíochta ar siúl
6. **Mar chuid d'oidreachais folláine agus corpoideachais múintear scileanna atá ag teastáil le linn am chlóis agus le linn cliuchí clóis, ar nós sacair. Bíonn argóintí ann le linn cliuchí agus ní mór go dtuigfeadh daltaí an chaoi is fearr chun argóint/ coimhlint a réitiú agus/nó cabhair a lorg.**
7. Bíonn Am Ciorcail ar siúl go rialta i ngach seomra ranga
8. Baintear úsáid as acmhainní agus ceachtanna Lá Sábháilteachta Idirlíne, Webwise mar is cuí chun úsáid sábháilte idirlíne a chur chun cinn agus cibearbhulaíocht a chosc.

Polasaí agus Pleanáil

Cuirtear folláine phobal na scoile ag croílár pholasaithe agus pleananna na scoile i gcónaí.

Cabhraíonn pleanáil agus úsáid cuí polasaithe leis an scoil iompraíocht bhulaíochta a chosc.

1. Cabhraíonn polasaithe agus gnásanna eile le polasaí Bí Cineálta na scoile a fheidhmiú, mar shampla: Úsáid Inghlactha Idirlíne, Cód na Scoile, Beartas Cumarsáide na Scoile, gnásanna feitheoireachta Polasaí Measúnaithe agus Tacaíochta
2. **Cinntítear go mbíonn maoirseoireacht agus monatóireacht chúí ar siúl**, agus go gcuirtear san áireamh as láithreach foirne, athruithe sa róta feitheoireachta agus áiteanna ina bhfuil riosca ar leith tar éis teacht chun solais.
3. **Ag am chlóis tá solúbthacht ann idir na zóin atá leagtha amach do na ranganna éagsúla. Pléifidh an príomhoide/ múinteoir ranga leis na páistí maidir le spásanna atá ann dóibh ag súgradh.**
4. Úsáidtear nósanna imeachta le haghaidh taifead, iniúchadh agus dul i ngleic le heachtraí d'iompraíocht bhulaíochta (féach Aguisín C)
5. Cuirtear clár tacaíochta i bhfeidhm dóibh siúd a fhulaingíonn iompraíocht bhulaíochta agus dóibh siúd a léiríonn iompraíocht bhulaíochta
6. Moltar do bhaill foirne freastal ar chúrsaí foghlama gairmiúla a bhaineann le hiompraíocht bhulaíochta agus dul i ngleic léi, agus aon taithí agus deá-chleachtas a roinnt leis an bhfoireann
7. Trí Bheartas Cumarsáide na Scoile cuirtear in iúl go soiléir do thuismitheoirí cén chaoi teagmháil a dhéanamh le múinteoir sa chás go bhfuil ábhar buairte acu faoi hiompraíocht bhulaíochta,

Caidreamh agus Comhpháirtíochtaí

Tá naisc láidre idirphearsanta thar a bheith tábhachtach chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi go héifeachtach.

1. Tugann réimse de struchtúir fhoirmiúla agus neamhfhoirmiúla amhail comhairlí scoláirí, clubanna scoile, cumainn tuismitheoirí agus foirne tacaíochta scoláirí tacaíocht do na naisc idirphearsanta sin.
2. **Beidh cuairteanna rialta (gach bliain) ó ghrúpaí seachtracha chun teachaireachtaí tábhachtacha dearfacha a láidriú: Gardaí ag plé sábháilteacht pearsanta/ ar line roimh an samhradh, Loughrea Youth Project ag plé féiniúlacht agus/nó imreoirí spóirt ag plé le rimirt foirne/ réitiú coimhlíntí**
3. Úsáidtear tionscnaimh a théann i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta agus le cairdeas a chothú a chur i bhfeidhm amhail Friends For Life, ceachtanna OSPS / Bí Sábháilte, ceachtanna Croí na Scoile,
4. Cuirtear rannpháirtíocht ghníomhach scoláirí i saol na scoile chun cinn trí laethanta agus imeachtaí spráilúla speisialta (Lá Cairdis, Lá na Leabhair, Lá na Pitseámaí, Lá Spóirt, Seachtain Ghníomhach, Seó na Samhna, Lá le Pádraig) foirne spóirt na scoile agus léigeanna spóirt in-scoile, Cór na Scoile, Foirne Díospóireachta, Club Fichille agus eile.
5. Reachtaítear gníomhaíochtaí a fhorbraíonn comhbhá, meas agus teacht aniar - léitheoireacht roinnte, meantóireacht piaraí, foirne / grúpaí meascha ó na ranganna difriúla ag tionóil, céilí scoile, foirne meascha ó thaobh aois agus cumas de i léigeanna spóirt in-scoile mar shampla.

Cineálacha sonraigh iompraíochta bhulaíochta a chosc:

Tá straitéisí coisctheacha éagsúla ann ar féidir iad a chur i bhfeidhm. I measc na straitéisí chun iompraíocht bhulaíochta de chineálacha éagsúla a chosc tá na nithe seo a leanas, nach liostaí uileghabhálacha iad:

Cibearbhulaíocht:

- an curaclam OSPS a chur i bhfeidhm
- comhráite rialta le scoláirí faoi chaidreamh atá measúil agus cineálta a chothú ar líne
- polasaí úsáide inghlactha don teicneolaíocht a chur in iúl
- tagairt a dhéanamh d'iompraíocht chúil ar líne mar chuid de cheachtanna OSPS agus ceachtanna teanga Béarla agus Gaeilge.
- Úsáid a bhaint as acmhainní agus ceachtanna de chuid Webwise / Lá Sábháilteachta Idirlíne

Iompraíocht bhulaíochta homafóbaí/trasfhóbaí

- timpeallacht fhisiciúil ionchuimsitheach a chothú agus a choinneáil, amhail póstaerí ábhartha a chur ar taispeáint
- tacaíocht piaraí a spreagadh amhail piarmheantóireacht agus gníomhaíochtaí a chothaíonn comhbhá
- steiréitíopaí inscne a sheachaint
- spreagadh a thabhairt do scoláirí labhairt amach nuair a fheiceann siad iompraíocht homafóbach ag tarlú

Iompraíocht bhulaíochta ciníche / eitneach

- cultúr scoile a chothú ina ndéantar an éagsúlacht a cheiliúradh agus ina "bhfeiceann daltaí iad féin" ina dtimpeallacht scoile
- éagsúlacht na scoile ó thaobh cultúir de a bheith sofheicthe agus ar taispeáint

- tacaíocht piaraí a spreagadh amhail piarmheantóireacht agus gníomhaíochtaí a chothaíonn comhbhá
- iad siúd a fheiceann iompraíocht chiníoch a spreagadh chun tuairisc a thabhairt air
- tacaíochtaí a sholáthar d'fhoireann na scoile chun tacú le scoláirí ó mhionlaigh eitneacha, lena n-áirítear scoláirí ó phobal an Lucht Siúil agus na Romach, agus chun cumarsáid a spreagadh lena dtuismitheoirí
- cuireadh a thabhairt do chainteoirí ó chúlraí eitneacha éagsúla
- a chinntiú go léirítear in ábhar léitheoireachta na leabharlainne agus na dtéacsleabhar taithí saoil chuí scoláirí agus daoine fásta ó chúlraí náisiúnta, eitneacha agus cultúir éagsúla, Lucht Siúil san áireamh.

Iompraíocht bulaíochta gnéasaí

- a chinntiú go léiríonn baill foirne iompraíocht mheasúil agus go gcaitheann siad le scoláirí ar an mbealach céanna beag beann ar a ninscne
- a chinntiú go bhfuil na deiseanna céanna ag gach scoláire páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí scoile beag beann ar a (h)inscne
- an éagsúlacht a cheiliúradh ar scoil agus aitheantas a thabhairt do rannpháirtíocht gach scoláire
- tuismitheoirí a spreagadh chun na luachanna seo a bhaineann le meas a threisiú sa bhaile
- Ciapadh gnéasach
- eiseamláirí dearfacha a chur chun cinn laistigh de phobal na scoile
- steiréitíopaí inscne a d'fhéadfadh cur le ciapadh gnéasach a sheachaint

Cuirtear ceardlanna / cainteanna ar fáil do scoláirí, tuismitheoirí agus foireann na scoile chun feasacht ar thionchar na bulaíochta a mhúscailt de réir mar is gá, go speisialta maidir le sábháilteacht ar líne.

Tá na polasaithe maoirseachta agus monatóireachta a leanas i bhfeidhm ag an scoil chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. (Féach Caibidil 5 de ghnásanna Bí Cineálta)

- Feitheoireacht – polasaí? Turais, feitheoireacht clóis, imeachtaí iarscoile, imeachtaí sheachchuraclaim...
- Beartas Úsáid Inghlactha Idirlíne,
- Beartas Cumarsáide
- Polasaí Measúnaithe agus Tacaíochta
- Cód Scoile

Ba chóir dul i mbun plé le baill de phobal na scoile amhail

- tiománaithe busanna scoile.
- oifigigh leasa oideachais
- oifigigh teagmhála baile, scoile agus an phobail
- oibríthe tionscadail críochnaithe scoile
- oibríthe oideachais an Lucht Siúil agus na Romach
- maoir thráchtá
- gnólachtaí áitiúla atá gar don scoil

Mír C: [Ag dul i ngleic le hIompraíocht Bhulaíochta](#)

Seo a leanas an múinteoir/na múinteoirí atá freagrach as dul i ngleic le hIompraíocht bhulaíochta:

Nuair a tharlaíonn iompraíocht bhulaíochta, déanfaidh an scoil:

- a chinntiú go n-éistear leis an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici agus go gcuirtear é/í ar a s(h)uaimhneas.
- Iarracht príobháideacht na ndaoine atá i gceist a chinntiú.
- Gach comhrá go híogair.
- Aois agus cumas na ndaoine atá i gceist a mheas.
- A éisteacht le tuairimí an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á dhéanamh air/uirthi maidir leis an mbealach is fearr chun dul i ngleic leis an gcás.
- A ghníomhú go tráthúil.
- Tuismitheoirí na ndaoine atá i gceist a chur ar an eolas.

Is iad seo a leanas na céimeanna a ghlacfaidh an scoil le fáil amach an raibh iompraíocht bhulaíochta á déanamh, na cuir chuige a glactar chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta agus athbhreithniú a dhéanamh ar dhul chun cinn (féach Caibidil 6 de ghnásanna Bí Cineálta):

Ba cheart go mbeadh sé mar phríomhaidhm agus aghaidh á tabhairt ar thuairiscí ar iompraíocht bhulaíochta stop a chur leis an iompraíocht bhulaíochta agus, a oiread agus is féidir, an caidreamh idir na scoláirí atá i gceist a athbhunú.

A aithint ar tharla nó nár tharla iompraíocht bhulaíochta

Má ardaítear líomhain d'iompraíocht bhulaíochta ba chóir don mhúinteoir cóip de Fhoirm Imscrúdaithe 1 (Aguisín D) a líonadh, le húsáid á bhaint as Sreabhchairt 1 agus 2 (Aguisín C) más gá.

Agus an múinteoir ag aithint ar tharla nó nár tharla iompraíocht bhulaíochta ba chóir don mhúinteoir machnamh a dhéanamh ar na nithe seo a leanas: cad, cá háit, cathain agus cén fáth?

Má bhíonn grúpa scoláirí i gceist, ba chóir teagmháil a dhéanamh le gach scoláire ina (h)aoonar ar dtús. Ina dhiaidh sin, ba chóir bualadh le gach scoláire atá i gceist mar ghrúpa má oireann sin.

Má chinntear go mbeadh cruinniú grúpa cabhrach agus sábháilte, ba chóir go n-iarrfaí ar gach scoláire a c(h)untas féin ar ar tharla a thabhairt lena cinntiú go bhfuil gach duine sa ghrúpa soiléir faoi thuairimí a chéile. Ba chóir tacaíocht a thabhairt do gach scoláire de réir mar is cuí, i ndiaidh an chruinnithe ghrúpa. B'fhéidir go mbeadh sé ina chuidiú freisin a iarraidh ar na scoláirí atá i gceist a gcuntas ar an eachtra/na heachtraí a scríobh síos.

Tar éis an cás a iniúchadh agus Foirm Imscrúdaithe 1 a líonadh déanann an múinteoir, i gcomhairle le ball d'fhoireann bainistíochta na scoile, cinneadh ar tharla nó nár tharla iompraíocht bhulaíochta.

Chun a chinneadh an iompraíocht bhulaíochta í an iompraíocht a thuairiscítear, ba cheart duit machnamh a dhéanamh ar na ceisteanna seo a leanas:

1. an bhfuil an iompraíocht dírithe ar scoláire ar leith nó ar ghrúpa scoláirí?
2. an bhfuil sé i gceist dochar fisiciúil, sóisialta nó mothúchánach á dhéanamh de bharr na hiompraíochta?
3. an bhfuil an iompraíocht á léiriú arís agus arís eile?

Más 'Tá' an freagra ar gach ceann de na ceisteanna thuas, is iompraíocht bhulaíochta í an iompraíocht agus ba chóir dul i ngleic léi de réir Ghnásanna Bí Cineálta.

Tabhair do d'aire: D'fhéadfadh sé go measfaí gurb ionann eachtraí aon uaire agus bulaíocht i gcásanna áirithe. D'fhéadfadh sé go measfaí gurb ionann agus iompraíocht bhulaíochta teachtaireacht ghoillínach amháin a phostáiltear ar na meáin shóisialta mar is ródhócha go ndéanfar í a roinnt mórán uaireanta agus mar sin déanfar iompraíocht leantach di.

Más Níl an freagra ar aon cheann de na ceisteanna thuas, ní iompraíocht bhulaíochta an iompraíocht.

Sa chás go ndéantar cinneadh nár tharla iompraíocht bhulaíochta:

- a) Déantar taifead ar an gcinneadh sin agus an réasúnú taobh thiar den chinneadh ar deireadh na foirme (Foirm Imscrúdaithe)
- b) Cuirtear na páistí agus tuismitheoirí / caomhnóirí na bpáistí ar an eolas faoin gcinneadh sin, ag míniú an réasúnaithe taobh thiar den chinneadh
- c) I gcás drochiompar nach iompraíocht bhulaíochta é leantar Cód na Scoile má oireann sin
- d) Déantar cinneadh cén chaoi tacú leis na páistí amach anseo má theastaíonn sin
- e) Tugtar an cóip den Fhoirm Imscrúdaithe 1 a líonadh maidir leis an gcás don Phríomhoide, le coinneáil i bhfillteán an pháiste a rinne líomhain / ar rinneadh líomhain a a s(h)on.
- f) Leantar ag déanamh monaiteoireachta ar chaidreamh / iompar na bpáistí i gceist má oireann sin

I gcás gur tharla iompraíocht bhulaíochta

Cuirfear tuismitheoirí na bpáistí ar an dá thaobh ar an eolas a luaithe agus is féidir nuair a thiteann iompraíocht bhulaíochta amach.

- a) Ba chóir don múinteoir cóip de Foirm Taifeadta 2 (iompraíocht bhulaíochta a thaifead) a líonadh (Aguisín E). Is féidir úsáid a bhaint as Sreabhchairt 2 le sin a dhéanamh (Aguisín C).
- b) Ansin, i gcomhpháirt le Foireann Ceannaireachta na Scoile déantar cinneadh ar na straitéisí a úsáidfead chun deireadh a chur leis an iompraíocht bhulaíochta.

- c) Agus an scoil ag tabhairt faoi straitéisí a aontú chun deireadh a chur leis an iompraíocht bhulaíochta, ní mór fócas a chur ar chur chuige comhpháirtíochta agus tuairimí scoláirí agus tuismitheoirí san áireamh.

Tá sé tábhachtach go mbeadh foireann na scoile cóir agus seasmhach sa chur chuige chun dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta. Teastaíonn tacaíocht ón scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici agus ón scoláire a léiríonn an iompraíocht bhulaíochta araon. Tá sé tábhachtach go rachfaí i mbun plé leis an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici gan mhoill chun go mothódh sé/sí go bhfuil tacaíocht á fáil aige/aici, ar a s(h)uaimhneas, agus sábháilte. Ba chóir d'fhoireann na scoile na tacaíochtaí a theastaíonn ón scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á léiriú aige/aici a aithint chun deacrachtaí gaolmhara a bhainistiú níos éifeachtaí agus chun a chinntiú go ndéantar freastal ar a riachtanais.

- Is dlúthchuid de phobal na scoile iad na tuismitheoirí agus tá ról tábhachtach acu, i gcomhar le scoileanna, maidir le dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta. I gcás gur tharla iompraíocht bhulaíochta, ní mór teagmháil a dhéanamh le tuismitheoirí na scoláirí atá i gceist go luath chun iad a chur ar an eolas faoin gcás agus chun dul i gcomhairle leo maidir leis na gníomhaíochtaí atá le déanamh chun dul i ngleic leis an iompraíocht
- Tá sé tábhachtach éisteacht le tuairimí an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici maidir leis an mbealach is fearr chun dul i ngleic leis an gcás
- **Tá sé tábhachtach a thuiscint go bhfuil freagairt difriúil ag 'chuire páiste agus bulaíocht á fulaingt acu. Ní mór plean tacaíochta a phlé lena dtuismitheoir(í)**
- Ba chóir taifead a choinneáil den phlé a rinneadh le gach duine a bhí i gceist
- Ba chóir go ndéanfadh an taifead seo doiciméadú ar fhoirm agus ar chineál na hiompraíochta bulaíochta, más eol sin (féach Mír 2.5 agus 2.7 de ghnásanna Bí Cineálta), cá háit agus cathain a tharla sé agus dáta na teagmhála tosaigh leis na scoláirí atá i gceist agus a dtuismitheoirí
- Ba chóir go mbeadh tuairimí na scoláirí atá i gceist agus a dtuismitheoirí maidir leis na gníomhartha atá le déanamh chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta san áireamh sa taifead

Níltear ag súil go ndéileálfadh scoil le hiompraíocht bhulaíochta a tharlaíonn nuair nach mbíonn scoláirí faoi chúram nó faoi fhreagracht na scoile. Sa chás go mbíonn tionchar ag an iompraíocht bhulaíochta sin ar scoil, áfach, tá iallach ar scoileanna tacú leis na scoláirí atá i gceist. I gcás go leanann an iompraíocht bhulaíochta ar aghaidh sa scoil, ba chóir do scoileanna déileáil leis de réir a bpolasáí Bí Cineálta.

Sa chás nach scoláire ón scoil an scoláire a léiríonn iompraíocht bhulaíochta ach gur scoláire ón scoil an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici, ba chóir don scoil tacaíocht a thabhairt don scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici agus dul i mbun plé leis/léi agus leis na tuismitheoirí chun cinneadh a dhéanamh maidir leis na bearta is féidir a dhéanamh.

I gcás mí-iompar tromchúiseach, d'fhéadfadh an scoil Cód na Scoile a úsáid le dul i ngleic leis an iompraíocht. Má chuimnítear ar smachtbhannaí a úsáid, is ceist é seo idir an scoláire ábhartha, a t(h)uismitheoirí agus an scoil.

Iarratais gan aon ghníomhaíochtaí a dhéanamh

D'fhéadfadh sé go niarrfadh scoláire a dhéanann iompraíocht bhulaíochta a thuairisciú ar bhall foirne gan aon rud a dhéanamh faoin iompraíocht seachas "faire amach" dó/di. D'fhéadfadh sé nach mbeadh an scoláire ag iarraidh go naithneofaí é/i mar dhuine a sceith eolas le duine éigin faoin iompraíocht bhulaíochta. D'fhéadfadh sé go gceapfadh sé/sí go néireodh cúrsaí níos deacra dó/di dá ninseofaí an scéal do dhuine éigin. Sa chás sin, tá sé tábhachtach don bhall foirne comhbhá a léiriú leis an scoláire, déileáil leis an gcás go tuisceanach agus labhairt leis an scoláire chun a oibriú amach le chéile cad iad na bearta is féidir a dhéanamh chun dul i ngleic leis an gcás agus conas a cuirfead a t(h)uismitheoirí ar an eolas. Tá sé tábhachtach go mothódh an scoláire a d'fhulaing iompraíocht bhulaíochta sábháilte.

D'fhéadfadh tuismitheoirí freisin scoileanna a chur ar an eolas faoi iompraíocht bhulaíochta a tharla agus a iarraidh ar an scoil go sonrach gan aon ghníomhaíochtaí a dhéanamh. Ba chóir do thuismitheoirí an tiarratas seo a dhéanamh chuig an scoil i scríbhinn nó ba chóir go néascófaí iad chun é sin a dhéanamh sa chás go bhfuil bacainní litearthachta nó inniúlachta digití nó bacainní teanga ann. Mar sin féin, agus iarratas an tuismitheora á chur san áireamh, d'fhéadfadh sé go gcinnfeadh scoileanna, ag brath ar na cúinsí, go bhfuil sé oiriúnach dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta.

Iarphlé i gcás gur tharla iompraíocht bhulaíochta (féach Sreabhchairt 2, Aguisín C)

- Ní mór don mhúinteoir dul i mbun plé arís leis na scoláirí agus na tuismitheoirí atá i gceist tráth nach bhfuil níos mó ná 20 lá scoile i ndiaidh na teagmhála tosaigh
- Ar na tosca tábhachtacha atá le cuimhneamh orthu mar chuid den phlé seo tá cineál na h-iompraíochta bhulaíochta, éifeachtacht na straitéisí a úsáideadh chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta agus an caidreamh idir na scoláirí atá i gceist
- Ba chóir don mhúinteoir an t-athbhreithniú le scoláirí agus lena dtuismitheoirí a dhoiciméadú lena fháil amach an bhfuil deireadh tagtha leis an iompraíocht bhulaíochta agus tuairimí na scoláirí agus na dtuismitheoirí ina leith sin (féach Aguisín E)
- Ba chóir an dáta ar cinneadh go raibh deireadh tagtha leis an iompraíocht bhulaíochta a thairfeadh freisin
- Ba chóir aon teagmháil le seirbhísí/tacaíochtaí seachtracha a bhreacadh síos freisin
- D'fhéadfadh sé go mbeadh gá le maoirseacht agus tacaíocht leanúnach do na scoláirí atá i gceist fiú nuair a bheidh deireadh leis an iompraíocht bhulaíochta
- Mura bhfuil deireadh tagtha leis an iompraíocht bhulaíochta ba chóir don mhúinteoir athbhreithniú a dhéanamh ar na straitéisí a úsáideadh i gcomhairle leis na scoláirí atá i gceist agus a dtuismitheoirí agus ba cheart amlíne a aontú le haghaidh tuilleadh plé go dtí go dtiocfaidh deireadh leis an iompraíocht bhulaíochta
- Más léir go bhfuil an scoláire a bhfuil an iompraíocht bhulaíochta á léiriú aige/aici ag leanúint leis an iompraíocht a léiriú, ba chóir smaoineamh ar na straitéisí a úsáid chun déileáil le h-iompraíocht mhíchúf dá bhforáiltear i gCód Iompair na scoile. Má chuimnítear ar

smachtbhannaí a ghearradh, is ceist é sin idir an scoláire ábhartha, a t(h)uismitheoirí agus an scoil

Próiseas Gearán

- Mura bhfuil tuismitheoir(i) sásta leis an gcaoi a ndeachaigh an scoil i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta, de réir Nósanna Imeachta Bí Cineálta Chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus Iarbhunscoileanna, ba chóir iad a atreorú chuig nósanna imeachta gearán na scoile
- Má tá tuismitheoir míshásta leis an gcaoi a ndeachaigh an scoil i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta, féadfaidh sé/sí gearán a dhéanamh leis an Ombudsman do Leanaí má chreideann sé/sí go raibh tionchar diúltach ag gníomhaíochtaí na scoile ar an scoláire

Bainfidh an scoil úsáid as na cuir chuige seo a leanas chun tacú leo siúd a ndéanfar bulaíocht orthu, iad siúd a bheidh mar fhinné agus iad siúd a léireoidh iompraíocht bhulaíochta (féach Caibidil 6 de ghnásanna Bí Cineálta):

Tá sé tábhachtach go mbeadh foireann na scoile cóir agus seasmhach sa chur chuige chun dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta. Teastaíonn tacaíocht ón scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici agus ón scoláire a léiríonn an iompraíocht bhulaíochta araon. Tá sé tábhachtach go rachfaí i mbun plé leis an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici gan mhoill chun go mothódh sé/sí go bhfuil tacaíocht á fáil aige/aici, ar a s(h)uaimhneas, agus sábháilte. Ba chóir d'fhoireann na scoile na tacaíochtaí a theastaíonn ón scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á léiriú aige/aici a aithint chun deacrachtaí gaolmhara a bhainistiú níos éifeachtaí agus chun a chinntiú go ndéantar freastal ar a riachtanais.

I measc na straitéisí tacaíochta a d'fhéadfaí úsáid a bhaint astu tá na nithe seo:

- Monaiteoireacht agus seiceáil isteach rialta leis na páistí, go háirithe leis an bpáiste a d'fhulaing iompraíocht bhulaíochta. Chuige sin d'fhéadfadh baill foirne eile a bheith curtha

ar an eolas ar a tharla, le cead an pháiste agus tuismitheoirí, má cheaptar go gcabhródh sin le monaiteoireacht agus le heachtraí nua a chosc.

- Cuirtear in iúl do na daltaí go n-éistfear leo má bhíonn aon ábhair buairte acu
- Tabharfar seansanna do dhaltaí páirt a ghlacadh in imeachtaí a chabhróidh le féin-mheas a ardú, cairdis a fhorbairt agus teacht aniar a thógáil más gá. Ina measc sin bheadh ceachtanna OSPS agus Bí Sábháilte, cláir cosúil le Friends For Life, obair grúpa agus tograí i ngrúpaí, turais agus imeachtaí ranga agus grúpa
- D'fhéadfadh plean iompar / plean tacaíochta a bheith curtha i bhfeidhm don pháiste a léirigh iompar bhulaíochta chun tacú leo bogadh ar aghaidh ón iompraíocht míchuí. Tacaíocht oiriúnach a thabhairt don rang-ghrúpa / finnítithe chun cabhrú le caidrimh dearfacha a atógáil – imeachtaí a chuireann tógáil foirme chun cinn, muinín a atógáil le gur féidir leo braith ar a chéile.

Tacaíochtaí Iasmuigh den scoil

Tá tacaíochtaí ar fáil chun cuidiú le hiompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. Ina measc sin tá na nithe seo a leanas:

- NEPS
- Oide
- Webwise
- Comhairle Náisiúnta na dTuismitheoirí
- Ionad Frithbhulaíochta OCBÁC (DCU)
- Loughrea Youth Project
- Tusla - Ba chóir teagmháil a dhéanamh le Tusla go díreach le haghaidh comhairle sa chás go meastar go bhfuil iompraíocht bhulaíochta ina hábhar imní maidir le cosaint leanaí. Féach cuid 2.4 de Nósanna Imeachta Bí Cineálta le haghaidh treoracha faoin uair a mbíonn iompraíocht bhulaíochta ina hábhar imní maidir le cosaint leanaí.

Déanfar gach iompraíocht bhulaíochta a thaifeadh. San áireamh ansin beidh an cineál iompraíochta, cá háit agus cathain a tharla sé, agus dáta an chaidrimh le scoláirí agus tuismitheoirí. Déanfar na gníomhaíochtaí agus na tacaíochtaí comhaontaithe chun dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochtaa dhoiciméadú. Más ábhar imní í an iompraíocht bhulaíochta maidir le cosaint leanaí déileálfar leis an gceist gan mhoill de réir Gnásanna um Chumhdach Leanaí do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna.

Mír D: Maoirseacht:

Cuirfidh an príomhoide uasdátú ar iompraíocht bhulaíochta i láthair ag gach cruinniú den Bhord Bainistíochta. San áireamh san uasdátú seo beidh líon na n-eachtraí iompraíochta bulaíochta a tuairiscíodh ón gcruinniú deireanach, líon na n-eachtraí leanúnacha agus líon iomlán na n-eachtraí ó thús na scoilbhliana. Sa chás gur tharla eachtraí iompraíochta bulaíochta, cuirfidh an príomhoide uasdátú ó bhéal ar fáil freisin lena n-áirítear nuair is ábhartha, eolas a bhaineann le treochtaí agus patrúin a aithníodh, straitéisí a úsáideadh chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta agus aon straitéisí níos leithne chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. Níl eolas pearsanta ná aitheantais san uasdátú seo. Féach Caibidil 7 de ghnásanna Bí Cineálta.

Tá an polasaí seo ar fáil do phobal na scoile ar shuíomh idirlín na scoile agus ina chóip chrua ach é a iarraidh. Tá leagan den pholasaí seo atá in oiriúint do scoláirí ar taispeáint sa scoil agus tá sé ar fáil freisin ar ár suíomh gréasáin agus ina chóip chrua ach é a iarraidh.

Déanfar an polasaí seo agus a chur i bhfeidhm a athbhreithniú ar bhonn bliantúil nó a luaithe agus is indéanta tar éis athrú ábhartha a bheith ann in aon ábhar dá dtagraíonn an polasaí seo.

Sínithe: Dáta: (Cathaoirleach an Bhoird Bainistíochta)

Sínithe: Dáta: (Príomhoide)

Aguisín A: Amhrán na Scoile

Aguisín B: Clár Croí na Scoile

Aguisín C: sreabhchairt 1 + 2/

Aguisín D: Foirm Imscrúdaithe 1 (Iniúchadh)

Aguisín E: Foirm Taifeadta 2 (Iompraíocht bhulaíochta a thaifead)

Dréacht